

Treća Medjunarodna olimpijada teorijske, matematičke i primenjene lingvistike

Holandija, Lajden, 8–12 avgust 2005

Pojedinačno takmičenje

Instrukcije

1. Rešenje svakog zadatka napisati na posebnom listu (ili listovima). Zadatke ne prepisivati. Na svakom listu napisati broj zadatka, broj rada i prezime autora. U suprotnom vaš rad može biti zaturen ili pripisan nekom drugom.

2. Svako rešenje se mora obrazložiti. Tačan odgovor bez obrazloženja nosi mali broj poena.

Problem 1 (20 poena)

Niže je navedeno 15 rečenica na jeziku cocil¹ (u dijalektu San Lorenzo Sinakantán) i njihov prevod na srpski:

1. 'Oy 'ox 'ixim ta ana nax.	Kod tebe je u kući danas bilo kukuruza.
2. Bu 'oy 'ox li Romin e 'ok'ob?	Gde će Domingo biti sutra?
3. Ch'abal 'ox chenek' ta jp'in po'ot.	U mojoj šerpi uskoro neće biti pasulja.
4. Mi 'oy 'ox k'in ta Jobel 'ok'ob?	Da li će u Sv. Hristobalu sutra biti svečanost?
5. 'Oy chan-vun ta batz'i k'op ta Jobel.	U Sv. Hristobalu ima školu cocila.
6. Mi 'oy sbatz'i chi'il li Xun e?	Da li Huan ima pravog prijatelja?
7. Muk' bu li Xunka e.	Huanu nigde nema.
8. 'Oy 'ox jlekil na po'ot.	Ja ću uskoro imati dobru kuću.
9. Mi 'oy 'ox chan-vun ta Jobel junabi?	Da li je u Sv. Hristobalu prošle godine bila škola?
10. Mi 'oy 'ixim ta p'in lavie?	Da li u šerpi danas ima kukuruza?
11. Ch'abal schenek' lavie.	Danas on nema pasulja.
12. 'Oy 'ox lekil vob ta k'in lavie.	Na svečanosti će danas biti dobre muzike.
13. K'usi 'oy 'ox ta achan-vun volje?	Šta je juče bilo u tvojoj školi?
14. Bu 'oy 'ox k'op nax?	Gde je danas bio razgovor?
15. Ch'abal 'ox schi'il li Romin e junabi.	Prošle godine Domingo nije imao prijatelja.

Zadatak 1. Prevedite na srpski:

16. Ch'abal alekil 'ixim.
17. Mi 'oy 'ox vob ta k'in?
18. K'usi 'oy 'ox ta Mexico lavie?
19. 'Oy 'ox k'op ta batz'i k'op ta jna volje.

Ukoliko smatrate da neka od rečenica može da se prevede na različite načine, navedite ih sve.

Zadatak 2. Prevedite sledeće rečenice na cocil:

20. Gde je danas svečanost?
21. U šerpi danas nije ničega bilo.
22. Ti imaš pravu kuću.
23. Da li će Huana sutra biti u Sv. Hristobalu?
24. On uskoro neće imati šerpu.

Napomene. x je suglasnik sličan srpskom š u reči šal; j je suglasnik sličan srpskom h u reči haljina; p', t', tz', ch', k', ' su suglasnici svojstveni jeziku cocil.

¹ Cocil je jezik iz porodice Maja. Njime govori više od 100.000 ljudi u Meksiku.

Problem 2 (20 poena)

Niže su navedene neke reči i sintagme na jeziku lango² i njihovi prevodi na srpski u ispremeštanom redosledu:

dyè òt, dyè tyèn, gìn, gìn wìc, níg, níg wàŋ, òt cèm, wìc òt
očna jabučica, zrno, krov, odeća, pod (imenica), restoran, taban, kapa

Zadatak 1. Ustanovite koji prevodi odgovaraju navedenim lango rečima i sintagmama.

Zadatak 2. Prevedite na srpski: cèm, dyè.

Zadatak 3. Prevedite na lango: prozor.

Napomene. ɲ, ɱ su suglasnici a ɔ, ɛ samoglasnici svojstveni jeziku lango. Simboli «´» i «̀» označavaju visok, odnosno nizak ton (visina glasa pri izgovoru sloga).

Problem 3 (20 poena)

Niže je navedeno osam brojeva na jeziku mansi³ (u latinskoj transkripciji):

8	ńollow
15	atxujplow
49	atlow nopəl ontəllow
50	atlow
99	ontəlsāt ontəllow
555	xōtsātn xōtlow nopəl at
900	ontəllowsāt
918	ontəllowsāt ńollowxujplow

Zadatak 1. Kojim brojevima odgovaraju sledeći mansi izrazi?

atsātn at
ńolsāt nopəl xōt
ontəllowsātn ontəllowxujplow

Zadatak 2. Kako se na jeziku mansi kaže: 58, 80, 716?

Napomene. ń je suglasnik a ə samoglasnik svojstven jeziku mansi. Horizontalna crta iznad samoglasnika označava da je on dugačak.

² Lango je jezik nilotske grane istočno-sudanske jezičke porodice. Njime govori više od 900.000 ljudi u Ugandi.

³ Mansi je jezik obsko-ugarske grane uralске jezičke porodice. Njime govori oko 3.000 ljudi u Zapadnom Sibiru.

Problem 4 (20 poena)*Posvećeno Kseniji Giljarovoj*

Niže je navedeno 13 izraza na jeziku joruba⁴ (u fonetskoj transkripciji) i njihovi doslovni prevodi na srpski:

1. [aʒɔ ɔkɔ] mužev pas
2. [ìl'é elu] strančev grad
3. [igi ìyá] majčino drvo
4. [ɔka àʒ'é] veštičin muž
5. [ìfó owó] ljubav novca (*tj. ljubav prema novcu*)
6. [èbó orí] blizina glave (*tj. blizu glave*)
7. [ìyá alé] majka doma (*tj. domaćica*)
8. [àʒ'é èlú] veštica grada (*tj. gradska veštica*)
9. [àké egi] sekira drveta (*tj. drvena sekira*)
10. [owó olé] novac kuće (*tj. renta*)
11. [ìlú ùf'é] grad ljubavi
12. [orá aʒá] glava psa
13. [igɔ ɔkɔ] muževo drvo

Zadatak 1. Prevedite na srpski:

14. [owá àké]
15. [èbá àlú]
16. [ɔkɔ òyá]
17. [aʒ'é elu]

Zadatak 2. Prevedite na jezik joruba:

18. glava drveta (*tj. vrh drveta*)
19. veštičin grad
20. kuća ljubavi (*mitsko mesto na kome su stvoreni prvi ljudi prema Joruba mitologiji*)
21. muževa sekira

Napomene. ʒ i y su suglasnici a ε i ɔ samoglasnici svojstveni jeziku joruba (slični samoglasnicima e odnosno o). Simboli «´» i «`» označavaju visok, odnosno nizak ton (visina glasa pri izgovoru sloga).

⁴ Joruba je jezik iz kva grane niger-kongo jezičke porodice. Njime govori više od 20 miliona ljudi u Nigeriji i susednim zemljama.

Problem 5 (20 poena)

U litvanskom⁵ jeziku pri promeni imenica u broju i padežu može da dodje do premene mesta akcenta, tj. akcenat može da pada na različite slogove u različitim oblicima jedne iste reči. Šema po kojoj se menja mesto akcenta naziva se akcentualnom paradigmom imenice.

U litvanskom jeziku postoji dve vrste slogova. Ako akcenat pada na slog prvog tipa, slog ima silaznu intonaciju koja se u pisanju označava simbolom «`» (na primer, *íe, ó, ál*). Ako akcenat pada na slog drugog tipa, slog ima uzlaznu intonaciju, koja se u pisanju označava simbolom «~» (na primer, *añ, ð, iẽ*).

Tip sloga se nikad ne menja kod datog korena ili datog nastavka. Na primer, koren *liep* kada je akcentovan, uvek ima silaznu intonaciju, dok nastavak za nominativ množine *os* – uvek ima uzlaznu intonaciju.

Sledeći primeri ilustruju četiri osnovna tipa akcentualnih paradigmi imenica u litvanskom jeziku (u savremenom jeziku, paradigme izgledaju nešto drugačije ali to za ovaj problem nije bitno).

Paradigma	1	2	3	4
Primer	lipa	ruka	glava	zima
Nom.jed.	<i>líepo</i>	<i>rankó</i>	<i>galvó</i>	<i>žiemó</i>
Gen.jed.	<i>líepos</i>	<i>rañkos</i>	<i>galvõs</i>	<i>žiemõs</i>
Nom.mn.	<i>líepos</i>	<i>rañkos</i>	<i>gálvos</i>	<i>žięmos</i>
Akuz.mn.	<i>líepaNs</i>	<i>rankáNs</i>	<i>gálvaNs</i>	<i>žiemáNs</i>

Krajem devetnaestog veka, veliki švajcarski lingvist Ferdinand de Saussure proučavo je akcentualne paradigme litvanskih imenica i došao do zaključka da je na ranijem stepenu razvoja litvanski jezik imao dve (a ne četiri) akcentualne paradigme. Pod dejstvom jednog jezičkog pravila (koje danas nosi naziv *Sosirov zakon*), u specifičnim slučajevima akcenat reči je menjao mesto, što je dovelo do raspada svake od dve postojeće paradigme na dve nove.

Zadatak 1. Koje su paradigme ranije sačinjavale jednu paradigmu?

Zadatak 2. Kako su izgledale dve prvobitne akcentualne paradigme.

Zadatak 3. Formulшите Sosirov zakon.

Napomene. *ž* je suglasnik svojstven litvanskom jeziku, *N* označava nazalni (=nosni) izgovor samoglasnika koji mu prethodi.

Srećno !

Autori problema: Boris L. Iomdin (#1), Ksenija A. Giljarova (#2), Ivan A. Deržanski (#3, #4), Aleksandar M. Lubocki (#5).

Urednici: Aleksandar S. Berdičevski, Dmitri V. Gerasimov, Ksenija A. Giljarova (*glavni urednik*), Stanislav B. Gurevič, Ivan A. Deržanski, Boris L. Iomdin, Leonid I. Kulikov, Aleksandar B. Letučić, Aleksandar M. Lubocki, Elena V. Muravenko, Marija L. Rubinštejn.

Prevela na srpski: Jasmina Milićević.

⁵ *Litvanski* je jezik baltičke grane indo-evropske jezičke porodice. Njime govori oko 3 miliona ljudi u Litvaniji i drugim zemljama.